

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. Рік XLIV. Ч. 45. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 25-го лютого 1936. — VOL. XLIV. No. 45. Jersey City, N. J., Tuesday, February 25, 1936. THREE CENTS

ЗАКІНЧЕННЯ РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА

ДЖЕРЗІ СІТІ (Нью Джерзі). — Річне засідання головного уряду У. Н. Союзу закінчилося в п'ятницю вечором, передискутувавши докладно й глибоко важні справи організації та вирішивши їх відповідними ухвалами.

По закінченню звітів головних урядників, по переведенню дискусії над звітом кожного урядника та уділенню йому вотум довіря приступлено в четвер до обговорення внесків на добро організації. Першою й найголовнішою точкою була справа організування нових членів. Між іншим постановлено залишити на цей рік такі самі нагороди для членів за організування нових членів до У. Н. Союзу, які були в 1935-ті році, а потім обговорювано нові способи організації членів та припоручено виконному комітетові старатися підшукати бодай у більших містах людей, які могли би ввесь час присвячувати виконанню нових членів.

Широку дискусію викликала справа приєднання молоді.

Згідно з постановою останньої конвенції засідання занялося справою визначення місця наступної головної конвенції У. Н. Союзу та по довгій і вичерпній дискусії ухвалено відбутися конвенції у Вашингтоні.

Засідання занялося далі розділом заможог з фонду народнього. Розділено разом коло 5,000 доларів, з чого половину визначено на цілі в ріднім краю, а половину на цілі в Америці, в тому числі визначено \$1,600 на цілі стипендій для студіюючої молоді в Америці.

По вичерпанню програми, предсідник М. Мурашко закрав збори відповідною промовою та зарядив відспівання народнього гимну.

УКРАЇНЦІ НЮ ЙОРКУ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ПОЛЬСЬКИХ ЗАСУДІВ.

НЮ ЙОРК. — У салі Купер Юніон зібралися в неділю тисяди людей, щоб запротестувати проти жорстоких польських присудів у процесі проти 12 українських революціонерів у Варшаві.

Віче відкрив в імені скликуючого комітету гр. Дмитро Галичнн, зясовуючи в своїй промові, для обговорення яких справ скликано віче. Секретарювали д-р Семан Демидчук та м-р Володимир Душнн. Хор ОДВУ відспівав американський гимн та „Живи, Україно“.

Перший бесідник, гр. Д. Галичнн, навів голоси чужої преси, як англійської, ба навіть польської, на доказ, що Польща світа не задурила, бо світ видно добре знає, хто, кого й за що судив у Варшаві.

Адвокат М. Пізнак говорив по англійськи про відповідальність альянтських держав і Америки за те, що діється в Польці.

Гр. В. Душннн подав перебіг процесу та підчеркнув замітніші його сторони.

О. Дж. Балькунас, представник Литовської Католицької Федерації, заявив про англійськи, що справі є не урушувачем міждержавного спокою в Європі не українськими революціонерами, ані литовським урядом, як це говорив польський прокуратор на процесі, а потім полковник Бек у соймаі, але Польща, що загарбала українські й литовські землі силою та старається жорстокими засобами їх при собі далі удержати.

Д-р Лука Мишуга заявив, що на варшавським процесі стерлися з собою дві моралі й дві ідеї: ідея імперіалістичної Польщі й ідея самостійної України. Польська мораль, що колись сама боролася революційними способами за самостійність Польщі, тепер карає люто революційну мораль тих українців, що звивають революційні просібів в імя ідеї української самостійності. Крім того стерлися два українські покоління: старе, що пробує розвивати українське життя в порозумінню з Польщею, а друге, молоде, що добивається самостійності революційним способом.

Від Литовсько-Американського Легіону промовляв по англійськи адвокат кап. Юргела, котрий радив українцям і литовцям не сумніватися в те, що незадовго діждемо того часу, що на Україні й Литві не стане ні одного поляка. Від литовських американських політичних клубів промовляв по англійськи Дж. Валатіс, підчеркуючи потребу постійної та ще ближчої співпраці між литовцями й українцями в Америці для визволення України й Вільні епід польської окупації.

Панна Мигаль у своїй промові по англійськи вказала, як має ставитися до варшавського процесу українсько-американська молодь.

Д-р Семан Демидчук заявив, що з нагоди протесту проти польських знущань не треба нам теж забути й інших окупантів українських земель, головню найбільшого окупанта, большевицьку Москву.

Адв. М. Радик прочитав резолюції, котрі привняли одноголосно через повстання з місць. Предсідник зборів, Д. Галичнн, зарядив відспівання українського національного гимну та закрав віче.

ПЕРЕТЯЖЕННЯ ВЧИТЕЛЬСТВА ПРАЦЕЮ.

В салі Великого театру у Варшаві відбувся зїзд учительства вселюдних шкіл, щоб обговорити стан загальної освіти в Польці. Референт Маховський вказав на перетяження вчительства працею, на недостатку достаточного числа етатів і на велику скількість типів навчання. Також референт Коляноко ствердив перетяження працею вчителя, який поза працею в школі займається ще безінтересовно успішно працею. Після дискусії прийнято низку резолюцій.

ВІЧНЕ ПЕРО ШКОДИТЬ КИТАЙСЬКІЙ КУЛЬТУРИ.

В Китаю появилася розпорядок міністерства освіти, що забороняє вивчати у школах т. зв. вічні пера. Розпорядок стверджує, що китайська азбука, яка є складовою частиною вічної китайської культури, вимагає, щоби послуговуватися пензлем і тушом, а не європейським пером. Вічне перо, призначене головню для людей, що швидко пишуть, причиноється до занепаду первісного характеру китайського письма, якого не можна писати, тільки малювати.

У МОСКВІ ДОРОЖНЕЧА.

Ризький кореспондент „Журналь де Деба“ повідомляє, що заграничні журналісти, які перебувають у Москві, мали спільно інтерв'ювати в комісаріяті заграничних справ, щоби журналістам признали деякі полекші щодо коштів утримання. Після замкнення магазину Торсінгу багато кореспондентів заграничних часописів мусіли зрезигнувати з побуту в Москві через існування там дорожнечу. Колиби ці заходи були безуспішні, то заграничні журналісти переїхали з Москви до Риги.

ЦІКАВІ ПОЧТОВІ ЗНАЧКИ.

В Китаю пусять в обіг цікаві почтові значки. На значках не буде більше образків, але зате будуть поучні написи, як: „Не їж забагато, бо то шкодить твоєму здоров'ю“, „Не говори до молоді дівчини про любов, як не маєш наміру з нею женитися“ і т. і.

ТРАГІЧНІ НАСЛІДКИ ЛЕГКОДУШНОГО ЗАКЛАДУ.

В Бєствіні біля Бєльська 40-літній селянин Ян Сєвєк заложився, що духом випє пів літра чистої горівки. Однак, що правда, виграв, заклад кілька хвилин опісля впав трупом на землю. Легкодушний чоловік осиротив жінку й трое дітей.

ДВА СОВЕТСЬКІ ДОСТОЙНИКИ ЗАСУДЖЕНІ НА СМЕРТЬ.

Суд у Свердловську засудив на смерть віцєдиректора і головного бухгалтера футурного тресту, що впродовж двох літ достулися спроневірєнь на понад мільон рублів. Ці гроші видали вони на подорожжє, побут у санаторіях та інші приємности.

МІНЯЮТЬСЯ.

Між Японією і Бразилією заключено договір обміни. Бразилія достарчає Японії каву, а та посилає за те чашки на каву з найліпшої японської порцєляни.

БУВШИЙ ДИРЕКТОР ВАРШАВСЬКОГО МАГІСТРАТУ ЗАСУДЖЕНИЙ НА 4 РОКИ ВІЗНИЦІ.

У Варшаві скінчився сензаційний процес проти бувшого директора „Закладу Очищення М'єста“ Варшави, Станіслава Біловіцького, якого обвинувачували за службові й інші зловживання. Суд засудив Біловіцького на 4 роки вїзницї. Амністийного закону до нього не примінено з уваги на те, що він виконав зловживання як самоврядний урядовець.

ЗНОВУ ЗВІЛЬНИЛИ.

В Королевім на Закарпаттю вже вісім років поліція безпідставно переслідує родину Купчиків, а то двох братів: Юрка й Івана. До нині вийшли вони, крім старшого брата Юрка, зі всіх судових процесів щасливо. Юрка засудив найвищий суд у Берні на 1 місяць вїзницї, що минулого року, тому, що виступив проти державних властей. А Івана Купчика судили за те, що сказав на прилюднім місці: „Україна тут була й буде“. Однак вищий суд у Кошицях його звільнив. Сина Івана, студента, судили 49 разів. Однак не могли йому ніколи нічого доказати.

І тепер одержав він два судові присуди, один із вишого суду з Кошиць, ругий з краевого суду в Берегові. Вищий суд у Кошицях розглядав присуд краевого суду в Берегові, де підсудного покарано на 240 кч., з завішенням на два роки. За провину йому вважали: 1) легке зранення на тілі жандарма Врані; 2) перешкодження йому в урядових повинностях; 3) за протиставлення його вимогам. Однак і тут вищий суд звільнив Івана Купчика від вини і кари.

Проти виступів жандармів у Королевім подали оба брати меморандум: міністерству внутрішніх справ і канцєлярії президента рєпублики.

СОЦІАЛЬНА ХВОРОБА.

Болгарський лікар д-р Майдракоф перевів досліди, чи недокровність виступає у людей, погано ситуваних матеріально. Свої досліди перевів на 540 робітниках у Софії. Виявилася, що кров робітників, які походили з села й у місті попали в погані житєві умовини, має погано менше червоних тілець крові й гемоглобіни, ніж кров робітників, уроджєних у місті. З мєнтом, як їхні платні збільшилися й вони почали краще харчуватися, відносно збільшилася в їхній крові скількість червоних тілець і гемоглобіни й вони переставали хворіти на недокровність.

ОГНЕТРЕВАЛЕ СКЛО.

Скляні гувти в Польці розпочали новий рід продукції на основі опатентованого винаходу, огнетревалого скла. Новий рід скла буде служити до виробу різної кухонної посуду та приладів до аптичних і лікарських цілей.

ЗУБИ ЗО СКЛА.

По багатьох роках спроб удалося норвезькому профєсорові Крістіанзенові виробляти зуби зо скла, що цілком подобать на природні зуби. З точки погляду гігієни перевищють вони дотеперішні штучні зуби.

ХТО ТАКИЙ АВТОР „ЗМОР“?

Польська Академія Літератури відзначила лавром за заслуги для національної літератури Еміля Зєгадловича, автора повісти „Змори“, сконфіскованої недавно за порнографію. В місячнику „Вяра і Жице“ проф. Скоцилас дає характеристику Зєгадловича і на основі зібраних матеріалів закидує йому забрханість і фальш у зображенні учительського збору гімназії у Вадовицях, де виховався автор „Змор“. Директор Арцт, що опікувався Зєгадловичем, представлений у повісти як типово чорно-жовтий урядовець. Автор не пощадив і жінки директора, повторюючи про неї маломістечкові сплетні. Дальше проф. Скоцилас обурюється, що Зєгадлович предствив свого профєсора Географії і польської мови, Собінського (пізніше куратора), як тирана. „Неширо теж — пише проф. Скоцилас — описані переживання автора на шкільній лавці в обсязі національних почувань“. Дід автора був чех, батько українєць, а мати походила з чєсько-польської родини. За кого вважав себе сам автор у тому часі? За українця, чєха, чи поляка? Коли дід автора робить заповіт, так висловлюється про свого внука: він то і чєський і польський і український“. А за кого вважає себе автор? Коли глузує з австрійських урядовців, підкрєслює, що ненавидить Австрію. А коли глузує з патріотичних польських свят, улаждуваних товаришами, то хїба не промовляє з нього родовитий поляк“.

БУРЛАЦЬКИМ ШЛЯХОМ.

На залізничному дворці в Зєбжидові зревїдовано цими днями поспішний поїзд Варшава-Відєнь. Під вагонами знайшли 6 осіб. Тремпїл відвели на комісаріят, де виявилася, що 4 з них походять з Чєнєстохови, а два з Варшави. Вони за всяку ціну хотіли дістатися за кордон, і тому, не вважаючи на небезпєку, відбували подорож під вагонами.

МАЛЕНЬКА ПАРОВА МАШИНА.

Один угорський механік винайшов найменшу парову машину на світі. Ця машина не більша, як перо. Вона складається з 18 частин, виготовлєних зі сталі, бронзу й інших металів. Машина добре функціонує.

БІВСТВО ДІТИНИ ПІДЧАС ВЕСІЛЛЯ.

На фільварку Євусин під Замостям відбувалося гучне весілля. Підхмєлені гості стрїляли на „віват“. Між цими гїстями був теж економ Людвик Подоляк. Він стрїлив так нещасливо, що куля поцілила 7-літнього хлопчика і вбила на місці. Замосський суд засудив за це Подоляка на рік вїзницї.

ПО 17 РОКАХ...

В Золочєві арештовано 42-літнього Григорія Макітру, бувшого старшину УГА. Про причину арештування „Вєк Нови“ пише: „В роках 1918—1919 підчас інвазії польсько-української (!) виконував Макітра функції українського офіцера і брав головну участь у присудах і насильствах проти поляків“.

СПЕКУЛЯНТИ КИНУЛИСЯ НА НАФТОВІ ТЕРЕНИ В ГАЛИЧИНІ

ЛЬВІВ. — Настала в Галичині нова епоха „нафтової Грьвчи“. Вертаються часи славної „Бориславських оповідань“, коли то хмара жидівських спекулянтів кинулася на нафтові терени в Борославщині, закупуваючи їх за безцін від українських сєлян. І, як відомо, спекулянти стали мільонерами, а український сєлянин — жєбраком. Тєсамє готувє й тепєр повторитись, бо викрито нові нафтові поля. В Устрику на Підкарпаттю вже стверджено такі нафтові жєрєла, як теж у багатьох місцєвєностях повіту Турка. Підкарпатські села завалєні тепєр ріжними спекулянтами, що беруться закупувати землю, на якій надіються нафтових жєрєл.

ЗАНОСИТЬСЯ НА НОВЄ ПОЧВІРНЕ ПОРОЗУМІННЯ В ЄВРОПІ.

РИМ. — Французько-советське зближення, як теж потурання Англії тій французько-советській спільці спричинило нову політичну комбінацію в Європі. Дипломати Італії, Німєччини, Австрії й Польщі радять нам тити, щоби для противаги створити в Європі Союз почвїрного порозуміння.

ПОКЛІН ГЕРОЯМ ЗПІД КРУТ.

ЛЬВІВ. — У Львові відбулася в чєсть Крутянських Героїв велїчава академія, влаштована головно силами академічної української молоді. Соля Народного Дому була виповнена вщєрть. Реферати були глибокі змістом. На салі був зразковий порядок, а академія зачалася точно в назначений програмою годині. Підготову перєвели пластуни. Сєна була прекрасно вдєкорована мистцем Ласовським.

КАЗКИ ПРО СУБВЕНЦІЇ.

ЛЬВІВ. — Польські газети пишуть несотворєні річи про субвенції, які одержують українські установи від польського скарбу. Краківський „Ілюстровани Курєр Цодзєнни“ набрєхав цілу купу про велїчєзні субвенції, які побирає від уряду українська кооперація. Та разом з тим, подає українська прєса, дирекція Рєвїзійного Союзу Українських Коопєратив стверджує, що українська кооперація ніяких субвенцій від польського уряду не побирала і не побирає, а розвивається тільки на основі самопомочі, зусиллям і працею своїх членів і свого промоду.

О. МАСЦЮХ УСУВАЄ З ЦЕРКОВ ВИШИВАНИ РУШНИКИ.

ЛЬВІВ. — Адміністратор для Лємківщини о. Масцюх в 4. числі (за сїчень 1936 р.) „Вїстєй Апостольської Адміністрації Лємківщини“ подає таке: „В сиропустну неділю по Службї Божїй, а перєд вечірнею належить усунути всі цвітє в церкві на знак жалоби. В кількох церквах на Лємківщині бачили ми на іконостасі коло образів повїшені рушники. Тепєр треба ці рушники зняти. В велику суботу цвітє вертають, однак треба вважати, щоби не було перєладовання. Щодо вишиваних рушників, то закупається їх вїшати в церкві на іконостасах, або взалєти коло образів, а це тому, що того нїгдє по св. храмах не роблять“.

До цього додає „Новий Час“ таке: Цікаве, чим вишивані рушники ображають Бога?

ПОЛЯКИ ВВЕЛИ БОЛЬШЕВИКІВ ДО ЄВРОПИ.

ПАРИЖ. — Так пише в „Тан“ визначний публіцист д'Ормесон. „Не Франція — пише він — увєла Росію до Європи, але відповідальність за те несе сама Польща, згляди договір Гїтлєр—Лїнскї“.

БАЖАЄ ПРОТЕКТАРУТ ЛІГІ НАЦІЇ.

РИМ. — Подають з добре поінформованих жєрєл, що етіопський король вислав до Лїги Націй меморіал, у яким пропонує Лїзі перебрати протєкторат над цілою Етіопією.

АПЕТИТ ІТАЛІЇ РОСТЄ.

РИМ. — Італія радаб і тепєр закінчити війну, але вже хоче задержати при собі більше етіопської землі нїж це було в часі, коли вийшов був з Британії невдалий проект замирєння. Тепєр вона хоче дістати принаймні ту землю, яку заняли італійські війська.

ПОЛЯК ОБМАНЄЦЬ ШЛЯХТИЧЕМ В ЕТІОПІЇ.

ВАРШАВА. — Стверджено, що д-р Жмігруд, контролєр споживчих середників, що в своїй часі спроневірєв грубшї суми і зник з Польщі, пєрєбуває тепєр в Етіопії й керує постачанням етіопської армії. Там він теж дістав від негуса шляхотство. Впали на слїд його перебування в Етіопії в той етєпсїб, що перєловили його листи до одної гарної жінки, яку він намовляв переїхати з Польщі до Етіопії.

ФРАНЦУЗИ ОБУРЄНІ НА ШАХТА.

ПАРИЖ. — Французькі газети далі розписують про те, що нїмєцький мїністр д-р Шахт мав відвагу назвати прилюдно на вїчу версайський договір „глупотою“, яку треба якийсь час стерпїти в тїй надїї, що її скоро направлять.

"СВОБОДА" (LIBERTY)
FOUNDED 1898
Official newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Edited by Editorial Committee
Registered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.
Special rate of mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
Address: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВНУТРІШНІ КЛОПОТИ ПОЛЬЩІ
Й ЗАГРАНИЧНА ПОЛІТИКА

(Оригінальний допис з Галичини).

НЕ РОЗУМНО, АЛЕ ЧЕСНО

Кілька днів тому в сенаті американського конгресу виступив сенатор Питмен з промовою, за яку йому можна бути вдячним, бо в ній він розкрив важну справу, про яку люди й уряди багато думають, але мало говорять. Порушив він справу відношення між Злученими Державами і Японією, що без сумніву є одним з важніших питань положення в світі.

У своїй промові сенатор Питмен напав на Японію за те, що, мовляв, вона хоче панувати над Сходом. Японія, говорив Питмен, поламала зобов'язання, що випливали з угоди 9 великих морських держав, та інших тим подібних міждержавних угод, коли вона пішла на загарбання великих провінцій Китаю.

Сенатор Дж. Гемилтон Луис говорив за Питменом та собі нападав на Японію, що, мовляв, Японія входить у союз з совєтською Росією, щоб захопити від Америки Аляску й Філіппинські острови.

Як зараду на це все сенатор Питмен говорив, що уряд Злучених Держав зобов'язаний боронити честь і добро своїх горожан не лише на Далекому Сході, але де вони не були загрожені, котрі то слова всі видно зрозуміли як заклик боронити американську армію, флотом і повітряними силами купецькі та капіталістичні інтереси американців у Китаю.

Подібні заяви проти Японії виходили з сенату вже й давніше, але цим разом вони заслуговують на більшу увагу тому, що сенатор Питмен є головою сенатського комітету для заграничних справ, себто політичного тіла, що по президенті має найбільший вплив на заграничну політику. Коли за головою цього комітету говорить ще один сенатор, а інші сенатори цьому не противляться, а американський уряд теж нічого не каже, то з цього думуючі люди мусять зробити висновок, що американський уряд такому розумінню відносин не противиться.

Американський народ буде мати понести кошти цього зброєння, для котрого підготовкою агітацією є отце говорення про імперіалістичні затії Японії. Американському народові може це подобатись, а може й не подобатись, що він має платити великі видатки на оборону купецьких інтересів та капіталістичних інвестицій на Далекому Сході, з яких йому, як народові, нема ніякої користі. Яке становище він займе, покищо не знати. Можливо, що обурення, яке заяви сенаторів Питмена й Луиса викликали з японського боку, стане знову притокою до ширшої антияпонської пропаганди, яка вже підготує публичну опінію прийняти без спротиву збільшення видатків на побільшення флоту, армії й літаків.

Як би не було, які небажані результати промови сенаторів не далиб, всетаки їм хоч те треба признати, що своїми промовами вони розкрили нам факт, що відносини між Злученими Державами і Японією не є найкращі та що Злучені Держави рахуються навіть з можливістю союзу між Японією й Росією проти Америки.

Польський уряд — як зрештою кожний інший у теперішніх тяжких часах — має свої клопоти, і то як внутрішнього так і зверхнього (заграничного) характеру. Але ті клопоти Польщі є очевидно більші ніж наприклад в Англії або в Франції. Не так то вигідно сидіти між двома сусідами-ворогами: від сходу Совети, від заходу Німеччина, та ще з північного сходу мала Литва використовує нагоду, щоб відірвати Вильну. В Польщі промислу мало, селянство зубожіло, то звідки нові податки брати, коли і так біда вовком свище.

А всеж таки мусять собі уряд якось помагати. Тому саме попередній уряд постарався про вибір такого парламенту (сойму і сенату), котрий би не перешкадав в ухваленню для уряду повноважень до видавання декретів президента з силою закону.

Так отже видано вже декрети: і про підвищення податку дохідового і про знижку платень для урядовців. Чим більша платня, тим більша обнижка, так, що той, хто має 1,000 злотих місячної платні, тому відіймуть 105 злотих на податок. А хто бере меншу платню, той і податку буде менше платити.

В тій справі є та обставина важна, що цим разом і офіцирам платню обнижено, чого давніше ніколи не було. Досі податок дохідовий давав річного приходу 190 мільонів злотих. Тепер уряд сподівається дістати 65 мільонів більше. Але з цього не буде великої потіхи, бо загальний бюджет на рік 1935/36 виносить 2 мільярди 168 мільонів. А треба завважити, що на саме війське треба видати 765 мільонів річно.

Заходить іще питання, що буде з цими публичними роботами, котрі позачинано в роках 1934 і 1935.

Отже польський уряд задумує заложити спеціальний банк для того роду інвестицій тай рад би на ту ціль винайти потрібні фонди, лише заходить власне питання: відки їх узяти.

Великі надії привязує уряд до англійської делегації, що має незадовго прийти до

же сильно підлабузюється до Франції, а її провідники з великим натиском підносять, що вони не мають до Франції взагалі ніяких претенсій.

Тут однак стоїть Німцям на перешкоді... Книжка. А книжкаю тою є "Моя боротьба", написана диктатором Німеччини, Гітлером. Вона видача ще в початках гітлерівської акції і розійшлася в біля трьох мільонах примірників. Отже в тій книжці є сказано, що головним ворогом Німеччини є Франція, і що її треба передовсім поконати. І власне недавно права рука Гітлера, генерал Герінг, заявив необережно в одній своїй промові, що "Моя боротьба" є святим писемом німецького народу.

Це підхопили зараз французські часописи тай кажуть: коли у Німців має така книжка бути їхнім "святим писемом", то як можна з таким народом заключувати якісь дружні договори? Так отже необережний висказ, написаний перед більше як 10 роками, стоїть тепер на дорозі дуже важним політичним заходом теперішніх часів.

Уже то Німці якось з того виберуться, бо й справді, годі серіозно відноситись до цього, що було так давно друком висказане серед цілком інших відносин, коли Гітлер доперва борювався за владу і всіми силами старався про прихильність німців. А тепер відносини цілком інакше представляються: Гітлер є диктатором Німеччини і старається наблизитись до Франції, з котрою взагалі фактично жадних спірних справ не має. Тай сам він недавно заявив, що чейже ніхто за той окравок Азбачі й Лютарингі не буде наражувати життя мільонів німецьких жовніврів.

Отже дуже можливо, що між Німеччиною і Францією таки прийде до якогось дружнього договору, але це очевидно ослабить дружбу між Німеччиною й Польщею.

І це власне стає причиною поголосок, що міністер закордонних справ, полк. Бек, права рука полк. Пілсудського і виконавець його ідей, мусять уступити зі свого становища та поїхати на амбасадор до... Вашингтону.

У всякому разі поза вилатуванням бюджету треба буде Польщі заграничної позички на розпочаті, а не покінчені інвестиції. Німці мають вправ-

ного міністра справ внутрішніх.

Виходить з цього, що державні мужі дуже не люблять, коли публично говорити про це, що вони позакулісово планують.

Нічого з області заграничної політики передбачити не можна, особливо тепер.

А ми, Українці? Ми, на жаль, є в заграничній політиці покищо лише предметом, а не підметом, і наша роля мусять обмежитись до витревалого організації в краю та до сильної пропаганди за границею. І на це наші браття, що живуть за границями нашої великої Вітчизни, повинні передовсім пам'ятати.

Навіть Поляки, що мають свою державу, починають останніми часами нарікати на себе і на свій уряд, що за границею заслабо ведуть пропаганду на річ своєї держави.

Юрій Горovenko.

УКРАЇНСЬКЕ ШКІЛЬНИЦТВО В ПОЛЬЩІ

Незавидна була доля українського шкільництва на тих землях, які дісталися під Польщу, за Росію та Австрію. В Росії всі народні школи були з московською мовою навчання. В австрійській колись Галичині перед війною верховна шкільна влада була під переважним впливом польських урядовців. У віденській міністерстві тяжко було добути чогось проти могутнього впливу польських послів парламентарних.

В 1914 р. було в Галичині 2,612 народних шкіл. В часі зайшанщини німецько-австрійськими військами північно-західних українських земель, що були під Росією, й пізніше за української влади повстало там 1,050 українських народних шкіл. Польща нашла отже на всіх українських землях, що дісталися під її владу 3,662 українських народних шкіл.

Ще в 1925 р. було по урядовим польським звітам 3,027 українських народних шкіл. Від того часу число їх починає спадати. За польського міністра освіти, проф. Станислава Грабського, почалася систематична польонізація українських народних шкіл і перемінування українських на польсько-українські, так звані утравкістичні школи.

В зайнятих від Росії українських землях не осталося до тепер ані однієї української школи народної. В Галичині справа польонізації йшла трудніше. Тут довгий час важний був ще австрійський шкільний закон. Він вимагав для зміни навчання в народних школах ухвали громадської ради. Хоч і натискала польська влада на громадські ради і настановляла навіть наказних вїттів, то польонізація й утравкізація йшла за повільно для польонізаторів.

Польський сойм ухвалив тому на внесок міністра Грабського т. зв. плебісцитивий закон з 31. липня 1924 р. Польські шовіністи гадали, що народні маси будуть податливіші для польської влади, ніж громадські ради, або байдужі до українських народних шкіл. Українські батьки мали по закону рішати, якою мовою має бути навчання в народних школах. Перший такий плебісцит відбувся 1925 р.

Закон передбачав навмисне багато труднощів, як наприклад, делегалізовані писемні завви, подорож до міста і т. д., щоб якнайменше українських селян і міщан могли виявляти свою волю. Та поверх що тисяч заяв батьків було за українською мовою навчання. Але проте польонізація й утравкізація українських народних шкіл йшла далі дуже скоро. За шкільний рік 1925—26 подає польське міністерство число українських народних шкіл державних на 1,055.

В часі варшавського процесу проти ОУН сказав свідок Сухенек за одержаними в міністерстві освіти відомостями, що в Польщі було 1935 р. вже лише 589 українських шкіл. Із цього виходить, що українці втратили за володіння Польщі поверх три тисячі українських народних шкіл або поверх 81 відсотків того, що мали 1918 р.

Але бо й це мале число народних шкіл, що залишилось українцям під Польщею, на практиці значно зменшається. Здебільша вчать і в народних школах з українською мовою навчання польські учителі, а українських учителів, які ще є в державній службі, порозкидувано по польських околицях. А такі українські школи не можна вже назвати чисто українськими.

Тимто й не дивниця, що український загаль, а найбільше українська молодь, ставлять із великим недовірям, а то й крайнє ворожо до Польщі. Ці настрої українських мас у теперішніх повних тривоги часах дуже небезпечні для польської держави. Сучасне правительство занадто повільно береться налагодити польсько-українські взаємовідносини.

(„Час“).

(Даї буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО

УЛАС САМЧУК
ГОРИ ГОВОРЯТЬ
Роман у 2-ох частинах.
Частина перша.
Передрук забороняється! — Авторські права застережені.

Довго вибирав, когоб йому брати. Он химерне, соромливе дівча. Раз-два, взяв і закрутився. А дівча нічого. Торкнувся легінь і запалив. Моторно літає, дрібочуть ноженята, сині очі мигають, горять, гаснуть і загоряються знов. Вона боїться чогось. Хіба з нею легінь танцює? Павло Цокан? Ах, ніколи думати, так мало часу думати. Музики грають і вертяться в очах стількі барв. Рука його вже пече, вже пропикає через рукав. Ух, і та-вещ!

Вечір. Паво втирає піт. Маленька дівчинка не може більше. Марійка регоче так голосно. От вона й на нього глянула, а „півник“ заступив. Чекай, півнику.

— Піду додому.
— Що? Ага, ти додому. Чекай, проведу. Почекай ще трошки.

Дівча почекає на нього. Василінка пішла. Оленка пішла, а вона не пішла з ними. Соромно, але рада. Жие на ґруні. Вилізти на ґрунь і вже дома. Павло, мов камінь, мовчить. — Ну, то ходім. Чорт з нею! — Взяв у долоню маленьку,

стоїть, посміхається. Усмішкі тії не бачити Павло, бо темно, але хоч би й не темно. Він сів, обличчя заклав руками й задумався. Хтось перед ним стоїть. Хіба він знає, хто то перед ним стоїть? Видаються рожеві щічки, двоє чорних очей. Он одно, он друге. Вони дивяться на нього з жалем і любовю.

— Оленко, — зненацька обриває він тишу. — Йди, сляхай, додому.

Оленка здригнулася. Чого вона має так скоро йти додому? „І неньо в бутині, і мамка не скоро вернеться“.

— Йди, йди, Оленко. Він хоче тут посидіти. Він трохи собі тут посидить. Колись зайде до неї, а тепре їди.

Не хочучи, поволі, Оленка пішла. Пішла, оглянулася раз, другий. Аж страшно. Він сидить і не дивиться за нею... А обличчя заклав руками, зовсім заклав. Щоб він собі чого не зробив. Може напився.

Павло довго таки посидів. Стало темно. Зійшли зорі. Знов упала роса й чути приморошок. Смереки потиху шумлять, але він того не чує. Йому приємно тут сидіти. Він сам, йому ніхто не перешкадає любоватися тими чарівними глибокими очима. Після встав і пішов у низ.

І сталося так, що йдучи плаем, який веде до річки Тиси коло Струківської церкви, Павло зустрів Янечку. Той, видно, провів Марійку й вер-

тався додому. Принаймні так здавалося Павлові, що він провів її. Пізнав його здалека й зпочатку думав минути та піти собі геть. Але стежка, якою йшли, досить вузька й з обох сторін огорожена. Зустрілися й Павло зовсім близько відчув свого ворога. Щось сидніше ніж він сам сігнуло його. Він раптом переступив дорогу.

— Агі! Кудю йдеш? — викрикнув Павло.

— Чи не видиш, що стежка? — усміхається той. Хіба він знає, чого той паний хоче?

Павло блиснув очима й щільно підступив. — Знаеш, каже, мене?

— Щєб ні.

— Ну так зарубай собі на носі, що коли ти не лишиш тоту дівку, з якою днеш танцював, так більше сюдою не будеш ходити. Ноги переберу й усі ребра потрощу. Так затям!

Тут уже Янечок дещо зрозумів. — Ади який! А ти що тут таке? — підняв той півничу голову.

— Так увидиш що, коли до того часу не повлазять. Я тобі зовсім важно кажу. Затям!... — Погрожуючи кулаком, він пішов швидко вниз.

6.

Гори. Що є на світі краще від наших могутніх, веселих гір. Таких веселих. У горах нема смутку. Гори багаті чарамі краси, дивовижністю будови й невичерпаністю стилю. Все тут на місці й необхідне. Все так

є, як повинно бути. Але гори завжди наївні. Ці потужні, незграбні велитні даються легко на обман. Приходять дикі шахраї та зловживають їх невинною довірливстю.

Говерля. От стоїть вона, цариця наших гір. Нема часу, коли б ти не була гарною. І тепер, над осінні ти приваблюєш мене. Я не маю сьогодні ніякої праці. Сьогодні свято. Я вже перечитав батькові його „Неділю“ й можу йти, куди лиш бачать очі. Юра й Павло пішли до Тиси на відпуст, але я не піду туди. Це я, ще вчора собі сказав. Мені приємно вийти собі з дому, зовсім одному й переїти ґрунем до Лазещини. Дехто казав би: що там приємне, куди ти завжди ходиш? А я кажу. Мені приємне там те, що не приємне тобі. „Кожному городу нрав і права“!

Я йду собі поволі та вслухаюся в оточення. Я люблюся горами й мені цього ніхто не може заборонити. Я переходжу до Лазещини й зайду до сестри Василяни. Вона завжди питає мене: — що роблять там ти, що вони роблять? — Але я маю право спитати тебе, що вони роблять. А чого ти так часто туди ходиш? — Куди? — А туди за міст. Там тебе завжди люди бачать. Сядеш і сидиш. — Бо там є гарне місце на землі. А я люблю гарні місця.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

МАРШАЛ ТУГАЧЕВСЬКИЙ...

На похороні короля Юрія між численними достойниками чужих держав, пишались також советські представники. Побіч рухливого Літвінова, одного з «ліквідаторів» кузина короля Юрія, Миколи Ц, пораз перший на такому дипломатичному церемоніалі виступив один з ново-іменованих советських маршалів, фельд-маршал Михайло Тугачевський.

Маршал переїжджав, розуміється, через Варшаву, перед якою тому шіснають літ, полюбив собі зуби, не можучи поклати французького військового генія в особі ген. Вейгана. Також у Парижі його переїзд комуністична преса прийняла дуже скромно, мовляв, «товариш Тугачевський разом з комісарем іностраних дел поїхали в Лондон», забуваючи притому додати, що «товариш» Тугачевський уже маршал. Ця стидлива дискретія незрозуміла хіба людям, що не в курсі теперішніх справ большевицької Москви.

Маршал пана Сталіна, це аристократ на сто процентів; між королями, князями, амбасадорами в Лондоні він певно чувся куди краще, в «своєму сосі», як приміром, на зібранні народних комісарів чи на мітингу стахановців! Бо там розізнав не одного члена родини Романових, можливо своїх товаришів воєнної гвардії...

Один російський публіцист у Парижі (Роман Гуль: «Тугачевський, червоний маршал») подає дуже цікаві подробиці про нового маршала Росії, які й нам не зашкодять засвоїти собі.

Вибух світової війни застав Тугачевського в т. зв. Семініському полку, який разом з Преображеським полком належав до найкращих царської армії. Він думав про війну від самої молодости, будучи людиною великих амбіцій. Своім товаришам часто заявляв, що до тридцяти літ він мусить бути... генералом, або скрутити голову. Бо його предки пустили до решти в шампані й по рівнях великий колись маєток, а тих двісті десятин, важко загіпотекованих, задедичи чи могли доволити амбітного мрійника-аристократа. На жаль, у перших боях на австрійсько-німецькому фронті Тугачевський попадає в німецький полон. П'ять разів пробує втекти з нього, але все даремно. Будучи в полоні з французькими старшинами, він не скривав своїх «симпатій» до лідерів до християнства, бо, на його думку, «жиди були розсадниками шкідливого християнства, а нам — Росії треба правдивого деспота, правдивого орієнтала»...

Такі були ідеї майбутнього червоного маршала, коли на решті во шестій пробі втечі він прибув 1917 року в Петербург. А відомо, панувала там анархія, хаос, не було армії, ніякого уряду. Тугачевський сміється з Енгельса, навіть Лєніна він легкокопав, бо думкою зайнятий виключно про себе! Цілком зрозуміло, що його симпатії звертаються в сторону цих орієнтальних деспотів, які так були вимріяні в його думках та які вважалися з такою завзятістю й терором перерезати балакуну Керенського! Ціаєсно для нього, він вже не має блискучого золото-пагонного уніформу; арештантська блуза краще уможливила йому вступ до пролетарських рядів. І його приймають.

По перших кривавих днях большевицького терору, коли втекли Мурати минули, і до оборони революції сама добра воля й завзяття комуністичного неюфітства не вистарчали, нічого дивного, що військовий комісар Троцький, вигубивши два мільйони населення, покликуює Тугачевського до

оборони нового комуністичного ладу. Щастя сміється Тугачевському: іменованний командантом першої советської армії та підпорядкований Муравйову, він зводить завзяті бої з чеськими легіонерами в басені Волги. От цей Муравйов, який, до речі, цілу Україну кровю сполокав, приготував зраду Ленінові, зраду революції, і Тугачевський з власної ініціативи кладе «подстенку» зверхника. І цим здобуває все у Троцького й Леніна: він відразу грає першу скрипку в армії, його кидають на найбільше загрожені відтинки, й всюди він привертає спокій. Він розбив армію Колчака на Сибірі, знищив Денікіна на Україні, примусив війська УНР опустити вітчизну, і мабуть він мав узяти Варшаву 1920 року, без... Сталіна. Бо його армія завдавала раз по раз поразку уланам Пілсудського, і він, виснажений і задиханий, прибув під Варшаву. В тому часі кінна армія Будьонного, під стратегічним і політичним керуванням самого Сталіна, виправилася на західно-українські землі в напрямі Львів-Перемишль. Тугачевський алярмував без улину Сталіна, просив нової помочі, але впертий грузин мовчав: він хотів також мати участь у здобичі й славі. Йі глуповата впертість спасла Польщу, а може й Європу. Діставши відсіч і програму, Тугачевський мріє далше про свою зірку, щось так, як командант далеко-східньої-червоно-знаменної армії, таємничий Бліхер, якому сон про підбій під владу червоного фашизму цілої Азії не дає спокою.

Після кампанії 1920 р. Тугачевський іще раз мав нагоду показати знання воєнки. Його висилається проти збунтованих революційних моряків у порті Кронштадт, цих самих моряків, які скинули царя, первернули Керенського й дали владу Ленінові. Вони, які самі без сумніву пролили багато крові, обурилися проти жахливих злочинів, страшних навіть для таких професійних різунів, як большевики! Вправді, вони вимордували були своїх старшин, але зробили, так мовити, «чесно», бодай з тою вірою, що після того привернеться лад, устане терор, загине черезчуйка. Бо справжні большевики набрали такого смаку в масакруванні аристократії й чиновництва, що коли не стало їх, вони кинулися з садистичним шалом до пролетарів, до селян.

Тугачевський «зліквідував» до ноги 70,000 моряків, між якими було велике число свідомого українського воєнства. Маючи з собою самі відділи чекістів, він не випустив нікого живим, і так аристократ Тугачевський знову спас орієнтальних деспотів Кремля.

Відтоді Тугачевського зо страху, й може пошани, держать в армії. З чотирьох маршалів, Ворошилова, Бліхера, Егорова й Будьонного, Тугачевський, як п'ятий, на голову перевищає всіх! Його держать у тіні. Це політика Сталіна, якому куди зручніше показувати стероризованим масам напів-придуркуватого унтер-офіцера Будьонного, який своїми вусами прекрасно бавить розбавлену гумору советську публіку, чи опереткового Ворошилова, як зручного й небезпечного Тугачевського. Навіть при т. зв. заговорі Сирцова, до речі, мало відомого за кордоном, в 1930 році Тугачевського не зачеплено.

Такий є чоловік, що скромно та з набожно-склоненою головою йшов за домовиною короля Бритійської Імперії! Він вправді не менше кримінальний чи злочинний як інші збівники царя Миколи й цілих мільйонів українського й російського населення; він тільки зручніший та інте-

Кожна затяжка менше терпка - Локкіс є ЛЕГКЕ КУРЕННЯ

З БАГАТОГО, ЦІЛКОМ ДОЗРІЛОГО ТЮТЮНУ

Протягом двадцяти літ дослідні працівники Американської Тютюнової Компанії працювали постійно, щоб створити виміряно найкращу сигаретку, іменно, сигаретку, що має найменше випаровуючих складників, з поліпшенням багатством в смаку — ЛЕГКЕ КУРЕННЯ.

Ми віримо, що сигаретні Локкі Страйк містять в собі цілий ряд основних геніальних поліпшень та що всі ці поліпшення сполучені створюють найкращу сигаретку, — модерну сигаретку, сигаретку зроблену з багатого, цілком дозрілого тютюну — Легке Курення.

*Результати Паралельної Незалежної Хімічної Лабораторії та Дослідних Групи

Luckies ЛЕГКЕ КУРЕННЯ

З БАГАТОГО, ЦІЛКОМ ДОЗРІЛОГО ТЮТЮНУ — "IT'S TOASTED"

агентний як інші, тому його вибір на похорон такого чесного й загально шанованого монарха, яким був Юрій П'ятий, був дуже на руку большевицьким царям.
М-р В. Душак.

В ТЮРМІ

(Засудженням у Варшаві).
Холодні мур, ніч і тьма,
Одно мале віконце...
Минеться тут мені весна
І не загляне сонце.
Лиш клапчик грамати паде
Слабого світла в днину;
І день і ніч минає, Яде
Життя, як в домовині.
Мені однако, хай і днесь
В тюрмі умру, загину;
Та дію мого хай летить
У кождоу хатину.
І в кожде серце хай вросте,
В живих ще і будучих,
Хай діло пімсти все росте
В словах і вчинках рвучих.
Щоб діло наше прясяте
Росло у всіх в розміри,
Щоб додало всім слабиим
Відаги чину й віри.
А ми, хоч згнімено в тюрмі,
То всеж сповинил діло;
Не даремно співали ми
«Душу положим й тіло».

Присуд Соломона.

На одних наших вечернихх стрінулася дві пані при вході. Одна меценасова і друга меценасова. Одної чоловік визначний діяч і другої також.
Кожна з них уважала, що має ввійти перша до салі і в результаті втиснулася обі в двері і ані взад, ані вперед. Ситуація була досить неприємна. Покликали комітетового, а той з місця вирішив: — котра з пань старша, увійде перша!
Це дало надзвичайний наслідок: обі пані відсунулися від дверей і одна одну почала припрошувати увійти до середини.
— До своїх.
Старенький жидок сидить у ждальні:
— Ви куди їдете? До Палестини?
— Ні, до Москви!
— До Москви? На такі старі літа?
— Так, бо я хочу між своїми вмирати...

М. Костишин.

СІРІ ДНІ
Чи довго ще прийдеться нам
У сиріх днях хвилини ждати,
Щоб ми злигнулись — вільний храм
На цих руїнах збудувати?
Чи довго іще попід тин
Буде блукати наша мрія
Про вільність правди, світлий чин?
Кожик сповниться ця надія?
Колі наш нарід, як титан,
Тюрми роздавить і в спокую
На цей зруйнований світ, лан
Свобідно стане ще ногою?..
Стане! О, стане! Прийде час!
Ростуть в неволі буйні крила,
Богні досвітні горять в нас,
Кругом міцніє духа сила!
Бо як широкий наш простір —
Одна кільчастая решітка,
Що жерти жде, мов дикий звір...
Чиж там одна зівала цвітка?
За що? За волю, за свій край
Гортанку петля там душила,
А доля гналася в одчай,
Як Орлам тля буйні крила.
Та дух живий не вмер, не вмер,
В народі силою зростає,
В майбуттю гнети він зітре,
Упаї жертви все згадає.
Що ляля кров свята он там,
Щоб лиш кайдани розірвати,
З руїн цих містках святій храм
Вільний нащадкам збудувати.

СИЛА ДУХА Й ВОЛІ

ДИТЯЧІ Й МОЛОДЕЦІ ЛІТА ВЕЛИКИХ ЛЮДЕЙ.

Великий маршал Франції.

Якось воно вже так буває, що діти хоробити, слабкі, недорозвинені, а то й каліки вистають пізніше на людей, що є гордістю не тільки своїх батьків, але й цілої людськості, що відзначаються пізніше незвичайною духовою силою та енергією.

І так померший недавно французький маршал Лійотей, що для Франції здобув найважливіші колонії, був до 18-го року життя під найбільш дбайливою опікою лікарів, що не мали надії вдержати при житті хору дитину, а потім молодця. Роками хворів він на недугу хребетного стовпа і роками був прикований до ліжка, а коли вже встав з нього, то міг ходити тільки при помочі спеціальних апаратів. А в 30-тому році життя цей же самий хоробитий Гіберт Лійотей визволив Індокитай зід панування піратів, а пізніше там довгих і важких боротьбах здобув для Франції третю частину острова Мадагаскар. По Мадагаскарі здобув для Франції Альжир, а з Альжиру вислали його до Марокка, щоб зедивив його та щоб скріпив там французьке панування. Лійотей задержав Марокко при Франції навіть підчас світової війни, коли майже всі воєнні мароканські залоги вислали на фронт до Франції.

І тільки завдяки Лійотееві Франція підчас світової війни не втратила в Африці ні пяди з своїх колоніальних посістей. За ті всі заслуги колись такий немичний фізично Лійотей, дістав маршалківську булаву.

Лійотей, що його в 18. році життя лікарі засудили на смерть, захворів у 70. році життя на жовчечі камені. Була конечність перевести операцію. Лікарі вважалися. Операція вдалася і Лійотей, той колись такий хоробитий жив ще по операції 10 літ і помер у 80 році життя.

Віцекороль Індії Керзон.

Чимало турботи мали батьки з своїм хоробитим від уродження сином, пізнішим англійським лордом Керзоном, що був відомий теж і у нас з українсько-польської війни. Під фізичним оглядом був це дуже немичний чоловік від своєї ранньої молодости. І саме той хоробитий хлопець виріс на одного з найбільших політиків Англії. Був віцекоролем Індії, був членом невеликого англійського кабінету війни, на решті був англійським міністром закордонних справ. Його фізична слабкість була великим контрастом до його психічної сили, яка веліла йому сягати по найвищі почесті. По війні було в Англії публічно тайноу, що лорд Керзон хотів стати англійським прем'єром. Коли політична розгрізка йому не повелася і коли замість нього анг. прем'єром став Болдуїн, Керзон духово заломився під впливом тієї невдачі, а духове заломання причинилося до того, що в Керзона відновились фізичні терпіння. Почав тоді хорувати і в р. 1925. помер, маючи 66 літ.

Той, що побільшив англійської колонії.

Сесіль Родес, що здобув для Англії південний беріг Африки, належав теж до хоробитих і слабовитих дітей. В 16. році захворів на сухоти. З доручення лікарів вислали його до Африки, де його брат Герберт мав плянтації бавовни. Хоробитий Сесіль забрався з запалом до управи бавовни на фармі брата. Але фарма не була інтратна і зруйнувала Герберта.
Тоді Сесіль помандрував до нововідкритих діамантових піль, шукати там щастя. І ца-

стя дійсно усміхнулося до хоробитого, але сміливого й сильного духом молодця. Внедовзі Сесіль став власником одного з найбагатших діамантових піль. Спекулянт і політик зумів здобути край для Англії.

Помер у 52. році життя, осягнувши мрії хрорі дитини, що хотіла вславитися чимось надзвичайним. Сесіль Родес, умирючи, бачив британський прапор, що повівав над великими просторами, що пізніше в його честь названо південною і північною Родезією.

Лорд Сноуден.

Відомий англійський соціаліст, Філіп Сноуден теж спричинив чимало клопотів своїм пролетарським батькам. Як молодий хлопець попав він під колеса машини, які з нього вчинили каліку. Потім дуже довго лежав, нерухомо прикований до ліжка, а як встав, то ходив на кулях. Коли врешті здоров'я дозволило йому зайнятися суспільними справами, став членом соціалістичної партії, і був міністром у кабінеті МекДоналда. За його політичні заслуги англійський король іменував його лордом. Був це одинокий лорд Англії, якого на засідання палати лордів привозили на візку.

Політики, мистці, філософи і музики.

Реймонд Пуанкаре, як дитина дуже хворів на жолудок. І пізніше ці терпіння не минули його. Та хоробита «дитина» була вже в 33. році свого життя міністром.

Одна з найбільших постатей англійської політики Піт був хорою, нещасною дитиною, як теж і великий Маїлін, творець незалежності Італії.

Обовязково удержати дитину при житті — дав людськості багато цінних людей, багато геніїв. Одним з таких був італійський мистець Мікель Анджельо Буонаротті, який був незвичайно хорою дитиною. Такимже був у дитинстві Кант, найбільший німецький філософ, Бальзак, голосний французький письменник, Бетовен, один з найбільших німецьких музиків.

Останній еспанський король.

В травні 1886. року народився здетронізований сьогодні еспанський король Альфонс XIII. З днем своїх народин він був уже королем, бо його батько помер у листопаді 1885. р.

Дитячі літа короля Еспанії були дуже тяжкі. Матір робила все можливе, щоб тільки слабовиті і хоробиті немовля вдержати при житті, а опісля якось виховати ту хору дитину. З великими труднощами боролася королівська мати, щоб свого сина, малого короля Еспанії, який любив самоту, мабуть тому, що був постійно хорий, змусити до забав, до фізичних вправ, до їдженя, що було для хоробитого Альфонса найбільшими тортурами.

Як хорий — молоденький король дуже рідко сміявся, дуже рідко пустував. Але одного разу підчас бенкету на королівському дворі 10-літній король голосно розсміявся перед обличчям китайського посла, що дуже дивно виглядало. Ніхто з гостей тоді не сміявся з вимком — королівської матери, щасливої гумором своєї дитини.

Одиноким обовязком молодого короля, про що йому всі говорили, було — вдержатися при житті. Тому обовязкові було все підпорядковане. Король вдержався при житті і нині він є одним із найбільших прихильників спорту, що його так не любив у молодості.

Пригода, як бачимо, винагороджує кривду, а духова сила вирівнює фізичну слабкість.
(«Новий Час»).

